

ZESZYTY TECHNICZNE IGKM

Tom 1 - Tabor tramwajowy

Zeszyt 16 – Słownik podstawowych pojęć z zakresu techniki tramwajowej - tabor

Termin	Definicja	Źródło
BCU (ang. <i>Break Control Unit</i>)	Sterownik nadrzędny układu hamulca.	
Ciepły guzik	Potoczne określenie funkcji umożliwiającej indywidualne otwieranie drzwi zewnętrznych tramwaju przez pasażerów za pomocą przycisków otwierania drzwi po ich uaktywnieniu przez motorniczego.	
Cykl obsługowy tramwaju	Szereg następujących po sobie, w ustalonej kolejności i po określonych przebiegach lub po określonym czasie eksploatacji usług technicznych, których zakres ustala producent tramwaju i/lub eksploatujący tramwaj.	
Części	Proste elementy, na które można rozłożyć wyrób, przy czym pojęcie to obejmuje zarówno pojedyncze elementy (np. śruby, nakrętki, podkładki), jak i zestawy elementów stanowiących zespoły najniższego rzędu (np. łożyska toczne).	
Czuwak	Urządzenie kontrolujące czujność motorniczego kierującego tramwajem. W czuwaku pasywnym wymagane jest stałe przytrzymywanie dźwigni (rękojści nastawnika lub pedału) przez motorniczego, natomiast w czuwaku aktywnym wykonanie określonej czynności (np. naciśnięcia przycisku) po usłyszeniu sygnału; zwolnienie dźwigni lub brak reakcji na sygnał powodują uruchomienie hamulców tramwaju.	
DCU (ang. <i>Door Control Unit</i>)	Sterownik nadrzędny układu drzwi.	
Dopuszczalna liczba miejsc	Suma liczb miejsc do siedzenia i miejsc do stania, przy założeniu, że 0,2 m ² powierzchni przypada na jedną osobę stojącą; przy czym do obliczenia przyjmuje się powierzchnię dostępną dla osób stojących.	Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 2 marca 2011 r. (Dz. U. Nr 65, poz. 344)*
DSU	Dokumentacja Systemu Utrzymania jest to dokumentacja niezbędna do zarządzania utrzymaniem i utrzymanie określonego typu tramwajów zawierająca m.in. wykaz czynności obsługowych z opisem ich wykonania, wzory kart pomiarowych, wykaz specjalistycznego wyposażenia obsługowego i materiałów eksploatacyjnych niezbędnych do prawidłowej obsługi tramwaju.	
DTR	Dokumentacja Techniczno-Ruchowa jest to ogół dokumentów zawierających m.in. dane techniczno-ruchowe, Warunki Techniczne Wykonania i Odbioru (WTWIO), dokumentację systemu utrzymania (DSU), instrukcję obsługi i wykaz części zamiennych.	
Element	Zespół, podzespół, część i element strukturalny.	
Element zamienny równoważny	Jest to element którym można zastąpić element zamienny katalogowy, przy czym wyrób równoważny nie może wymagać jakiegokolwiek dostosowania podczas montażu w tramwaju i nie może powodować kolizji z innymi elementami, musi zapewniać niezmienną funkcjonalność i prawidłową pracę oraz nie może skutkować pogorszeniem niezawodności i żywotności w stosunku do elementu, dla którego jest równoważny.	

ZESZYTY TECHNICZNE IGKM

Tom 1 - Tabor tramwajowy

Zeszyt 16 – Słownik podstawowych pojęć z zakresu techniki tramwajowej - tabor

Element strukturalny	Część konstrukcji tworząca wyodrębniony moduł, np. rama wózka, moduły spawanej konstrukcji pudła (np. podwozie, dach i elementy ścian).	
Kierujący tramwajem (motorniczy)	Osoba uprawniona do kierowania tramwajem.	Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 2 marca 2011 r. (Dz. U. Nr 65, poz. 344)*
Mada	Śliska powierzchnia szyn tramwajowych powstająca w wyniku rozjeżdżenia przez tramwaje opadających na nie liści z sąsiadujących z torem drzew, w połączeniu z zawilgoceniem powstałym w wyniku opadu deszczu lub opadającej mgły. Powstały w ten sposób śliski tor wpływa na wydłużenie drogi hamownia tramwajów.	
Materiały eksploatacyjne	Części zużywające się, np.: klocki hamulcowe, ślizgi węglowe odbieraka prądu, trzpienie smarne, pióra wycieraczek, żarówki i źródła światła, bezpieczniki, szczotki ścierające się, wkłady filtrów oleju i powietrza oraz materiały takie jak: piasek, olej, smar, płyn do wycieraczek.	
MEGI (niem. <i>Metal-Gummi</i>)	Element gumowo-metalowy pełniący rolę odsprężynowania pierwszego i/lub drugiego stopnia.	
Moduł	Element urządzenia, urządzenie lub zespół urządzeń spełniających odpowiednią funkcjonalność.	
Nacisk osi	Suma nacisków, jaką na tor lub drogę wywierają koła znajdujące się na jednej osi.	Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 2 marca 2011 r. (Dz. U. Nr 65, poz. 344)*
Naprawa	Zbiór czynności, których celem jest usunięcie wady lub niezgodności i przywrócenie właściwości użytkowych układów, urządzeń i elementów.	
Naprawa powypadkowa	Zbiór czynności, których celem jest usunięcie, uszkodzeń niebędących następstwem ujawnienia się wad, tj. uszkodzeń powstałych w szczególności w wyniku zderzeń z innymi pojazdami, wykolejeń, dewastacji, zdarzeń losowych.	
NG (naprawa główna/remont)	Zbiór czynności o obszernym zakresie, mających na celu przywrócenie tramwajowi sprawności technicznej niezbędnej do wykonania przez tramwaj określonego przebiegu do następnej naprawy tego samego rodzaju; naprawa główna polega na rozmontowaniu tramwaju na zespoły, podzespoły, części i ewentualnie elementy strukturalne, weryfikacji ich stanu technicznego, naprawie lub wymianie i ponownym montażu; naprawa główna obejmuje wykonanie zestawu uprzednio zaplanowanych czynności, dokonywanych po określonym czasie lub po określonym przebiegu tramwaju. Zakres NG określony jest przez producenta tramwaju i/lub eksploatującego tramwaj.	
Obciążenie (pasażerami) nominalne	Obciążenie tramwaju pochodzące od pasażerów siedzących na siedzeniach stałych plus obciążenie pochodzące od pasażerów stojących, przyjmując na jedno miejsce stojące 0,2 m ² (co odpowiada zagęszczeniu 5 osób/m ²); do tego obciążenia należy wliczyć masę motorniczego.	

ZESZYTY TECHNICZNE IGKM

Tom 1 - Tabor tramwajowy

Zeszyt 16 – Słownik podstawowych pojęć z zakresu techniki tramwajowej - tabor

Obciążenie (pasażerami) maksymalne	Obciążenie tramwaju pochodzące od pasażerów siedzących na siedzeniach stałych plus obciążenie pochodzące od pasażerów stojących, przyjmując na jedno miejsce stojące 0,15 m ² (co odpowiada zagęszczeniu 6,67 osób/m ²); do tego obciążenia należy wliczyć masę motorniczego.	
OC	Obsługa codzienna - polega na codziennym kontrolowaniu sprawności technicznej tramwaju, ze szczególnym uwzględnieniem urządzeń mających wpływ na bezpieczeństwo jazdy. Obsługę techniczną wykonuje się przed wyjazdem i po powrocie do zajezdni.	
Opończa	Inaczej osłona harmonijkowa lub łącznik mieszkowy - element służący do osłony przestrzeni przejścia między dwoma połączonymi przegubowo członami tramwaju.	
Opornik hamowania	Inaczej rezystor hamowania - służy do rozpraszania w ciepło energii elektrycznej powstającej podczas hamowania tramwaju.	
OT (obsługa techniczna)	Wykonywanie czynności mających na celu utrzymanie tramwaju w stanie gotowości eksploatacyjnej; polega na wykonywaniu czynności niezbędnych do zapewnienia sprawności technicznej wszystkich układów, urządzeń i elementów tramwaju oraz niedopuszczeniu do wystąpienia zjawisk mogących zwiększyć intensywność ich zużycia; obejmuje wykonanie zestawu uprzednio zaplanowanych czynności, dokonywanych po określonym czasie lub po określonym przebiegu tramwaju.	
Ostoja	Inaczej podwozie pudła tramwajowego.	
Ostoja wózka	Rama stalowa wózka tramwajowego z zabudowanymi (co najmniej) elementami tocznymi, na której opiera się pudło.	
Pantograf	Odbierak prądu - element tramwaju służący do ruchomego połączenia stykowego sieci trakcyjnej (przewodu jezdnego) z elektrycznym obwodem głównym tramwaju.	Regulamin nr 107 EKG ONZ
Pasażer o ograniczonej możliwości poruszania się	Oznacza każdego pasażera mającego trudności podczas korzystania z publicznych środków transportu, takiego jak osoba niepełnosprawna (w tym osoby z obniżoną sprawnością sensoryczną i intelektualną, użytkownicy wózków inwalidzkich, osoby z upośledzeniem narządu ruchu, osoby niskiej postury, osoby z ciężkimi bagażami, osoby w podeszłym wieku, kobiety ciężarne, osoby z wózkami na zakupy oraz osoby z dziećmi, w tym z dziećmi siedzącymi w wózkach spacerowych).	
PGS	Skrótowe określenie płaszczyny główek szyn, stanowiącej odniesienie dla wysokościowego wymiarowania względem toru obiektów infrastruktury oraz określonych elementów tramwaju; w przypadku toru bez przechyłki jest to poziom główek szyn.	
Podzespół	Zespół niższego rzędu wchodzący w skład bardziej skomplikowanego zespołu.	
Pudło	Zespół składowy tramwaju składający się z podzespółów: ostoi (podwozia), ścian bocznych, elementów czołowych i dachu.	

ZESZYTY TECHNICZNE IGKM

Tom 1 - Tabor tramwajowy

Zeszyt 16 – Słownik podstawowych pojęć z zakresu techniki tramwajowej - tabor

Rejestrator Zdarzeń	Urządzenie służące do pomiaru oraz rejestracji parametrów pracy i jazdy tramwaju (tzw. „czarna skrzynka” tramwaju).	
RWN	Rozdzielnia wysokiego napięcia - zasilana napięciem trakcyjnym falowniki trakcyjne, przetwornicę statyczną oraz inne urządzenia tramwaju.	
SER	System Emisji Reklam to system służący do emisji materiału wideo oraz plansz statycznych na monitorach LCD zainstalowanych w tramwajach.	
Siedzenie specjalne	Oznacza siedzenie z dodatkową przestrzenią dla pasażera o ograniczonej możliwości poruszania się, stosownie oznakowane.	Regulamin nr 107 EKG ONZ
SIP	System Informacji Pasażerskiej (nazywany również Systemem Informacji Liniowej) to system dynamicznej informacji pasażerskiej, znajdujący się wewnątrz i na zewnątrz tramwaju.	
SIL (ang. <i>Safety Integrity Level</i>)	Poziom Nienaruszalności Bezpieczeństwa. Istnieją cztery poziomy nienaruszalności bezpieczeństwa SIL: poziom 4 jest najwyższym poziomem nienaruszalności bezpieczeństwa, poziom 1 najniższym. Im wyższy poziom, tym większe prawdopodobieństwo, że funkcje bezpieczeństwa będą działały poprawnie.	
SKD	System Kontroli Dostępu to system centralnego sterowania dostępem do tramwaju.	
Stanowisko kierującego tramwajem	Przestrzeń przeznaczona do wyłącznego użytku kierującego tramwajem (motorniczego), zawierająca fotel, zadajnik jazdy i hamowania, czuwak, urządzenia sterujące, wskaźniki i inne urządzenia niezbędne do prowadzenia lub obsługi tramwaju.	
Specjalistyczne wyposażenie obsługowe	Wyposażenie będące wynikiem rozwiązań technicznych tramwajów i niezbędne do prawidłowej ich obsługi podczas eksploatacji.	
Szarpaniecie (ang. <i> jerk</i>)	Inaczej zryw - gwałtowna zmiana przyspieszenia/opóźnienia tramwaju wyrażona w m/s^3 , mająca znaczący wpływ na bezpieczeństwo i komfort pasażerów podróżujących tramwajem.	
SZP	System Zliczania Pasażerów to system służący do zliczania, przechowywania, agregowania i udostępniania danych o napełnieniu tramwajów, z uwzględnieniem liczby osób wchodzących oraz wychodzących.	
Świadectwo Homologacji Typu Tramwaju	Dokument wydany przez Dyrektora Transportowego Dozoru Technicznego uprawniający do użytkowania danego typu tramwaju w przewozach tramwajowych.	
TDT	Transportowy Dozór Techniczny jest jednostką państwową powołaną dla sprawowania dozoru technicznego urządzeń w zakresie określonym w Ustawie z dn. 21 grudnia 2000 r. (tekst jednolity: Dz.U. 2000 nr 122 poz. 1321 z późn. zm.) o dozorzę technicznym. TDT wykonuje dozór nad urządzeniami o szczególnej konstrukcji, przeznaczonymi lub sposobie eksploatacji. Dozorem TDT obejmowane są etapy: projektowania, wytwarzania urządzeń (w tym wytwarzania materiałów i elementów), naprawy i modernizacji, obrotu oraz eksploatacji.	

ZESZYTY TECHNICZNE IGKM

Tom 1 - Tabor tramwajowy

Zeszyt 16 – Słownik podstawowych pojęć z zakresu techniki tramwajowej - tabor

Terminal kierującego	Terminal komputerowy służący do sterowania funkcjami tramwaju, a także do wizualizacji parametrów pracy tramwaju, stanu poszczególnych urządzeń i systemów oraz do diagnostyki pokładowej. Z reguły jest on umieszczony centralnie na pulpicie sterowniczym na stanowisku kierującego tramwajem.	Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 2 marca 2011 r. (Dz. U. Nr 65, poz. 344)*
Tramwaj	Pojazd przeznaczony do przewozu osób lub rzeczy zasilany energią elektryczną, poruszający się po szynach na drogach publicznych.	Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 2 marca 2011 r. (Dz. U. Nr 65, poz. 344)*
Tramwaj jednokierunkowy	Tramwaj przystosowany do jazdy w jednym kierunku.	Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 2 marca 2011 r. (Dz. U. Nr 65, poz. 344)*
Tramwaj dwukierunkowy	Tramwaj przystosowany do jazdy w dwóch kierunkach.	Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 2 marca 2011 r. (Dz. U. Nr 65, poz. 344)*
Tramwaj silnikowy	Tramwaj wyposażony w urządzenia napędowe i stanowisko motorniczego.	Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 2 marca 2011 r. (Dz. U. Nr 65, poz. 344)*
Tramwaj doczepny czynny	Tramwaj posiadający urządzenia napędowe, przeznaczony do łączenia z innymi tramwajami, z których jeden jest tramwajem silnikowym.	Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 2 marca 2011 r. (Dz. U. Nr 65, poz. 344)*
Tramwaj doczepny bierny	Tramwaj nieposiadający urządzeń napędowych, przeznaczony do łączenia z innymi tramwajami, z których jeden jest tramwajem silnikowym.	Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 2 marca 2011 r. (Dz. U. Nr 65, poz. 344)*
Tramwaj wieloczołowy	Tramwaj składający się co najmniej z dwóch członów połączonych ze sobą przegubem w sposób umożliwiający bezpośrednie przechodzenie osób między członami.	Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 2 marca 2011 r. (Dz. U. Nr 65, poz. 344)*
Tramwaj techniczny	Tramwaj przeznaczony do obsługi, naprawy i utrzymania infrastruktury technicznej, przewożący specjalistyczne urządzenia, ładunki i niezbędną załogę.	Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 2 marca 2011 r. (Dz. U. Nr 65, poz. 344)*
Tramwaj doczepny bierny techniczny	Tramwaj nieposiadający urządzeń napędowych, przeznaczony do łączenia z tramwajami technicznymi.	Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 2 marca 2011 r. (Dz. U. Nr 65, poz. 344)*
Układ	Zestaw urządzeń lub elementów powiązanych instalacyjnie w funkcjonalną całość.	
Układ jazdy autonomicznej	Układ napędowy umożliwiający poruszanie się tramwaju bez zasilania z sieci trakcyjnej.	Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 2 marca 2011 r. (Dz. U. Nr 65, poz. 344)*

ZESZYTY TECHNICZNE IGKM

Tom 1 - Tabor tramwajowy

Zeszyt 16 – Słownik podstawowych pojęć z zakresu techniki tramwajowej - tabor

Urządzenie	Zestaw elementów służący do wykonania określonych czynności.	
VCU (ang. <i>Vehicle Control Unit</i>)	Nadrzędny sterownik tramwaju.	
Wada	Ujawniona nieprawidłowość wynikająca z przyczyn leżących po stronie Wykonawcy, skutkująca zmianą wymiarów lub kształtu, parametrów, własności fizykochemicznych, naruszeniem ciągłości lub zaprzestaniem wykonywania przewidzianej funkcji, występująca w zakresie użytkowania tramwaju, systemów informatycznych, specjalistycznego wyposażenia obsługowego lub pozostałego zakresu zamówienia.	
Wózek	Element tramwaju na którym poprzez odsprężynowanie opiera się pudło. Składa się z ramy, w której znajdują się zestawy kołowe wraz z ułożyskowaniem, elementy odsprężynowania I i II stopnia, elementy tłumienia drgań, układ hamulcowy oraz układ napędowy. Ze względu na możliwość obrotu wózka względem znajdującego się na nim pudła wyróżniamy wózki obrotowe (skrajne) oraz wózki sztywne. Ponadto wyróżniamy wózki napędowe (zawierające silniki trakcyjne zazwyczaj wraz z przekładniami) oraz wózki toczne (nie posiadające napędu).	
WS	Wyłącznik szybki - zabezpiecza obwody wysokiego napięcia w tramwaju przed skutkami zwarcia i przeciążeń.	
WTWiO	Warunki Techniczne Wykonania i Odbioru - jest to opracowanie sporządzone przez producenta określające warunki techniczne w zakresie produkcji, odbioru i badań przedmiotu zamówienia.	
Wybieg	Jazda z wybiegu, czyli bez napędzania, występuje w przypadku kiedy nastawnik ustawiony jest w pozycji "0".	
Zespół	Zestaw części stanowiący gotowy wyrób produkowany przez wyspecjalizowane podmioty (np. silnik, przetwornica, odbierak prądu) lub też zestaw wynikający z wymagań technologii montażu (np. w układzie hamulców tarczowych agregat hydrauliczny, zacisk hamulcowy z tarczą).	
Zespół tramwajowy	Zespół składający się z dwóch lub więcej tramwajów połączonych ze sobą w celu poruszania się jako całość.	Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 2 marca 2011 r. (Dz. U. Nr 65, poz. 344)*
Zielona pętla	Inaczej zielona linia - funkcja, która w trybie jazdy z pasażerami daje pozwolenie na jazdę kontrolując stan zamknięcia drzwi, schowanej rampy, złożonych stopni, integralność pojazdu wieloczołowego lub zespołu tramwajowego.	
ZMK	Zintegrowany Moduł Komunikacyjny to urządzenie lub urządzenia pokładowe w tramwaju, służące do komunikacji tramwaju z infrastrukturą informatyczną.	

* Definicja według Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 2 marca 2011 r. w sprawie warunków technicznych tramwajów i trolejbusów oraz zakresu ich niezbędного wyposażenia (Dz. U. Nr 65, poz. 344)